

råd befintliga cässerade och till försäljning afsedda jerngjutgoods skulle företagas, hvarom Collegium låtit i Tidningarne härstädes införa Kungörelse och tillika under rättat Commendanten i Götheborg, med anmodan att besörja, det sådant 3:ne gånger blifve kungjordt i Götheborgs Tidningar och att, på sätt förra gången skett, Kungörelse från Lands-Contoiret äfven utfärdades.

Vid sednare auctionen frångick det ifrågavarande gjutgoods Bagge och bortslogs till annan köpare.

För att härföre blifva skadeslös, har Bagge först hos Collegium gjort ansökning att af andra i Riket varande tillgångar få, emot det fastställda priset 2 R:d 16 sk. Stt, tillhandla sig ett partie gjutgoods, som i kvantiteten svarade emot det i Götheborg försållda; och sedan Collegium lemnat denna hans ansökning utan afseende, har han i underdånighet besvärat sig hos Eder Kongl. Maj:t, med anhållan, att då han, såsom sin tillhörighet, redan bortslutit godset och deretter varit nödsakad att med betydliga upoffringar söka återgång i sina förbindelser, honom i nåder måtte tillåtas, att, till sitt skadeslöshållande, göra förenämnde inköp. Denna anhållan har väl Eder Kongl. Maj:t ej funnit för godt att i Nåder bifalla, men lemnat Bagge öppet att emot Collegium sin talan lagligen utföra.

Då jag granskat det förhållande, som nu, i enlighet med handlingarna, blifvit i underdånighet framställt, har jag funnit sådane omständigheter deruti förekomma, att jag trött Justitæ-Cantzlers-Embetet ej böra vägra Bagge det biträde, han till sin talans utförande sökt.

Ifrån den stund Bagge erhöll det Contract, Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs-Collegium låtit med honom afsluta, gäfvos för hans säkerhet, att det till godo njuta,

inga andra vilkor, än 1:o att det öfverensstämde med Collegii skrifvelse af den 15 Januarii 1816, 2:o att högre anbud för gjutgodset ej gjordes å blifvande auction och 3:o att han å sin sida ej bröt contractet.

Första vilkoret inträffade ostridigt för den del af detta Contract, som nu är i fråga: derom vittnar Collegii skrifvelse af den 18 Mars. Tredje vilkoret försvann derigenom, att Collegium sjelf betog Contractet dess verkan. Huruvida andra vilkoret gick i fullbordan, är hvad som återstår att utreda.

Att Bagge, såsom Collegium i sitt beslut under den 1 April förklarar, "vid auctionen icke annorlunda, än som bjudare, *i händelse af uppkommen täflan*, borde "anses," grundar sig alldeles icke på någon föreskrift i Collegii skrifvelse af den 15 Januarii eller på det i öfverensstämmelse dermed slutna contract, och strider dessutom emot sakens natur, emedan någon *täflan* med Bagge icke möjligen kunde uppkomma eller han blifva tvungen att uppträda såsom *bjudare*, förr än det i contractet bestämda pris redan var öfverbudet, genom hvilket öfverbud verkan af sjelfva contractet åter uphörd. Nödvändigheten af *täflan* vid auctionen kunde således icke rimligen vara förutsatt, såsom ett vilkor för Contractets fullgörande å Collegii sida; och meningen måtte väl icke hafva varit, att om på aldrig så många auctioner intet anbud skett, Bagge ej någonsin skolat få njuta Contractet till godo.

Ännu mindre finner jag Collegium hafva ägt skäl till sin förmodan, att "*af Contractets upvisande och antecknande möjligtvis något hinder för frivilliga anbud*" "å jernet kunnat uppkomma." Den enda följd, som låter tänka sig af ett sådant upvisande och antecknande, är, att alla, som

ej ville gifva mera för jernet, än Bagge, höllo inne med sina anbud, men denna följd, med den tillika inträffade händelsen, att *allsintet* anbud skedde, borde väl leda snarare derhän, att man ansåg det i denna del stadgade vilkor uppfyllt, än till förringande af Contractets kraft, då derigenom ådagalades just hvad som genom auctionen skulle utrönas, nämligen att Bagge redan förut budit så mycket för jernet, som vid försäljning å denna auction kunde vinnas.

Min tanka är, att på så svaga grunder, som dessa, hvilka likväl äro de enda Collegium anfört, intet beslut till uppehåll i verkställigheten af Contractet hade bordt stödjas. Men aldraminst kunde man vänta, att de skolat föranleda till ett så ovanligt steg, som det Collegium vidtagit, att nämligen lägga i Commendantens våld, att derest *någon anledning vore till förmodan*, att speculanter ansett Bagge ensam berättigad till handeln, förordna så väl om inställande af jernets utlefverering, som ock om ny auction.

Det var ju icke möjligt, att någon speculant med sundt förstånd kunde föreställa sig, att Bagge ensam var berättigad till handeln, emedan om någon haft nog litet förtroende till den Auctoritet, som låtit utlysa auctionen, för att ett ögonblick inbilla sig det Bagge, efter en föregången underhandling, var den enda antagliga köparen, denna inbillning ovedersägligen måst till intet göras i och med detsamma Bagge uppviste sitt Contract och det derigenom blef kunnigt, hvad hans *verkliga rätt* var; men om nu ett så förvilladt begrepp om Bagges rätt också hade varit tänkbart, och om en dylik förvillelse, *lagligen bevisat*, hade rimligtvis kunnat blifva ett skäl att fränkänna denna rätt sin verkan; så var det likväl en alltför stor afvikelse från hvad Sveriges lag anser för *fullt bevis*, att i stället för så-

dant antaga blotta *anledningen till förmodan*, och ett alltför uppenbart förbländande af en lagbunden Embetsmannas myndighet med en oinskränckt magt, att låta den underlydande Embetsmannen, efter pröfning af en så beskaffad *anledning*, innehålla med verkställigheten af ett i laga ordning afslutadt Contract.

Sedan Bagges rätt sålunda var öfverlemnad åt Commendantens välbehag, synes af handlingarna icke, att Collegium dermed vidare befattat sig förr än den 20 Maji, eller nära slutet af den tid, inom hvilken, efter Collegii egen föreskrift, Contractet å Bagges sida borde vara uppfyllt. Då var det, som Collegium förordnade ny auction och dertill utsatte en dag, som ej inträffade förr än tiden för Contractets fullgörande redan var förbi. Nu mera nämndes icke de skäl, som grundlagt förna beslutet, utan ett nytt var funnet, det nämligen, att auctionen den 12 Mars *ej hade blifvit nog långt förut kungjord*.

Elvarken i Collegii skrifvelse af den 15 Januarii, eller i Contractet med Bagge, var det stadgadt, huru lång tid auctionen borde vara utlyst innan den hölls. När Contractet slöts, var Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes Kungörelse derom redan utfärdad, efter föranstaltande, icke af Bagge, utan af dem, som skulle iakttaga Kronans rätt. Bagge hade således all anledning att föreställa sig, det dervid rätteligen tillgått, att det följaktligen var just denna auction, som i Contractet åsyftades, och att han ingen annan hade att afbida, för att få afgjort, om Contractet skulle hafva bestånd, eller icke; och då nu något öfverbud dervid ej skedde, utan godset af den, som å Kronans vägnar förestod auctionen, *bortslags* såsom Bagge tillhörigt, hade han ock skäl att anse Contracts-vilkoret i denna del uppfyllt. Det må såle-

des icke räknas Bagge till last, om han trodde sig, utan äfventyr, kunna med andra ingå i afslut om en vara, hvartill ägande rätten på detta sätt blifvit honom försäkrad.

Var något fel vid auctionen eller kungörandet deraf begånget, så tyckes mera fog hafva varit att låta ansvarigheten stanna på den eller dem, som dertill varit vållande, än att uprifva den vid denna auction å Kronans sida stadfästade förbindelse med Bagge, hvilken å sin sida ingenting brutit.

Genom beslutet af den 1 April lemnades åt Commendanten i Götheborg magten att upphäfva en verkställd auction, hvaraf Bagges rätt berodde, på skäl, hvilkas klena halt jag ofvanföre sökt utreda och för hvilkas verklighet Collegium antog, såsom bevisning, icke en gång *full förmodan*, utan blott *någon anledning* dertill; och genom beslutet af den 20 Maji ogillade Collegium sjelf auctionen, på en annan grund, efter min tanka, lika otillräckelig att föranleda rubbning i en lagligen bindande afhandling.

Af de mig till handa komne expeditioner är icke att hemta, det Collegium ens tänkt på den formaliteten, att låta Bagge blifva hörd och värja hvad han möjligtvis kunde räkna för sin egendom, innan dessa beslut fattades.

Den mindre vårdnad om Enskildtes rätt och den benägenhet för godtycklig behandling, som ett sådant förfarande synes förråda, har jag ansett det tillhöra Justitiæ Cantzlers Embetet att annärka; och öfver detta mitt annärknings-memorial anhåller jag i underdånighet, att förklaring må blifva i näder infordrad från dem af Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs-Collegii

Ledamöter, som i besluten af den 1 April och 20 Maji 1816 tagit del.

Stockholm den 4 Maji 1820.

Att ofvanstående Afskrift är lika lydande med det uti Kongl. Maj:ts Justitiæ Cancellers-Expedition förvarade Concept, efter hvilket Originalen blifvit utskrifvet, intygar

Ex officio

GUSTAF H. THOMÉE.

LAGFARENHET.

Ytterligare om mordsaken från Helsingholmen och hvad dermed gemenskap äger.

(Forts. från N:o 34).

I 2:dra förklarings-punkten har Herr Friherren och Landshöfdingen mycket miss-tagit sig om rätta meningen i den af mig gjorde anmärkning vid Herr Landshöfdingens ordres af den 29 April, så vidt de angå den anbefalldes ransakan i Torpet Granhatt. Jag har icke åberopat 52 Cap. 2 §. Missgjernings-Balken i den akt och mening, att Konungens Befallningshafvande skulle hos Kronfogde eller Länsman hafva begärt lof till anställande af en sådan esterspaning: det hade med skäl kunnat kallas olämpligt. Jag har blott fäst mig vid de i lagen föreskrifne grunder för slik ransakans bevilljande, såsom allmänna och gällande för hvar och en, som dermed tager befattning, och icke beroende af skiljaktighet i tillfälle och sätt, när och huru gods blifvit bortstulet. Jag är och förblifver af den tanke, att äfven Landshöfdingen bör följa denna lag, när han omedelbart förordnar ransakan efter tjugods; att han, som skall näpsa Länsmannen, om denne i dylikt mål öfverträder lagen och deröfver klagas, bör sjelf iakttaga de grunder, hvarest han skall bedömma Länsmannens förhållande, och icke anbefalla honom något, som deremot strider.

Det var icke i den häktade brottslingens hemvist, såsom förklaringen innehåller, utan i hans föräldrars hemvist, som den åtalte visitationen anbefalldes och verkställdes. Desse sednare voro icke på något sätt med brottslighet graverade, eller kunde för delaktighet skäligen misstänkas. Icke hade de förr stulit, eller veterligen tillföre varit för tjufnad tilltalte; icke hade sådana tjufsaker (som eftersöktes) varit hos dem sedde eller blifvit af dem försålde; icke hade de hållit sig undan och tagit sak på bak; de hade icke ens varit i sällskap med andra, som tjufnaden med skäl tillvitas kunde, då sådant ej kan lämpas till föräldrar, som emottagit besök af sin son, innan hans brott ännu var i orten kunnigt. Omförmälte hus-visitacion blef icke eller på lagligt sätt verkställd, när den ej skedde i närvaro af sådane personer, som lagen förordnar, och då Torparefolkets husbonde icke derom kungjordes; hvilket likväl varit nödigt, när både Torparen och hans hustru då redan sutto i häkte.

När desse omständigheter oväldigt öfvervägas, lærer min anmärkning, om berörde ransakans oförenlighet med lagens fordringar ej finnas förtjena den stämpel af orimlig och olämpelig, som Herrar Förklarande behagat derå sätta.

Den i 3:dje punkten gjorde anmärkning fortsättes ej vidare än, att jag nu, som då, anser en så vigtig åtgärd, som arrestering och hus-visitacion, böra stödjas på klara och säkra, men ej på tvifvelaktiga skäl och grunder. Då Herr Friherren och Landshöfdingen nu företedt Vaktmästaren Grönbergs Rapport af den 26 April, hvar på Orderne af den 29:de skall blifvit grundade, har jag i den delen ej något att tillägga, utan återoppar hvad jag redan emot samma rapport har anfört.

Min 4:de anmärkning, i afseende på

Länsman Röösgrens nyttjande till arrestering och husransakan i Sjuhundra Härad, var visserligen icke utan skäl, när den grundar sig på min Förmans reinisse; och ehuru jag fortfar att yrka, det en kronobetjent, liksom hvarje annan tjänsteman, bör göra tjenst inom sin krets eller district, helst denna fördelning i districter eljest vore onödig, låter jag dock vid Herr Friherrens och Landshöfdingens förklaring i denna del bero; allenast med den erinran, att om skyndsamhet var orsaken till Röösgrens begagnande, ändamålet här förfelades, då ransaknings-protocollerne i brottmålet visa, det orderne af den 29:de April ej verkställdes före än den 8 Maji; hvarförinnan Bref till kronobetjeningen i Sjuhundra härad ganska väl kunnat hinna med Posten expedieras.

Herr Lands-Secreteraren von Sydow, som förenat sig i allt hvad Herr Landshöfdingen för sin del till förklaring anfört, med förmälan, att Herr Lands-Secreteraren emot de af hans Förman vidtagne beslut ej haft någon reservation att göra, har derjemte, i anledning af hvad emot Lands-Secreteraren serskilt är anmärkt, uppgifvit de skäl och orsaker, som förmått honom att den 4 Maji begifva sig till Smedjegårdshäktet och der anställa förhör med arresteranterne, i stället för att låta dem fängslade till Lands-Cancelliet upföras och der emottaga de bekännelser, som de förklarar sig villige att afgifva; men Herr Lands-Secreteraren har icke ingått i någon förklaring öfver det, som egentligen utgjorde anmärkningens föremål, befogenheten af en slik ransakning, som, efter Allmän Lag, Domare-magten allena tillkommer, och hvilken här desto mindre bordt af Lands-Secreteraren förrättas, som, efter hvad April månads fånglista innehåller, målet då redan var till Domaren öfverlemnadt, äfven

som den var utan all nytta, enär den icke var frivillig, och då egen bekännelse, som ej är gjord inför Domstolen, icke medförer fullt laga bevis; hvarföre och sådana inför Police-magten afgifne bekännelser ofta hos Domaren förnekas eller återkallas, såsom äfven här inträffat. Om man velat gifva Protocollet öfver detta förhör något anseende af trovärdighet, hade Petter och Anders Andersson åtminstone icke bordt höras samfällt och på en gång, utan hvar för sig; då troligen deras falska utsagor icke blifvit så enstämmiga, som protocollet nu innehåller.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Från alla landsändar inlöpa underrättelser om lagn och tillgifvenhet för constitutionen. Alla, som hysa motvilja deremot, måste finna fruktlösheten af sina bemödanden, och man hoppas, att de icke vidare skola försöka någon contra-revolution. Författningen behagar väl presterna ej synnerligen; men äfven bland dem finnas förståndigt och ärligt folk. En och annan Biskop nekar väl besvärja constitutionen; men andra låta utgå herdabref fulla af den varmaste ifver derför. Med ganska få undantag kan man säga: Konung, folk och krigshär äro enige och för constitutionen, och skola ej bete sig så vankelmodiga som Fransmännen, under deras revolution; ty man kan icke märka, att här, som hos dem, det i hemlighet arbetas mot folkets önskingar, under det man offentligen lotsar gifva efter för dem. De mest betydande och verksamma medlemmar af de Cadiz'ska Cortes äro nu i Ministären; och man tyckes vilja ej blott för ögonblicket vika för en tvingande nödvändighet; Cortes's beslut om undervisningens förbättring befordras till verkställighet: efter år 1830 får ingen Spansk medborgare finnas, som icke kan läsa och skriva; föräldrar tillhållas att, vid straff till görande, skicka sina barn i skolorna. En stor mängd munkar begära bekräftelse på deras återgång in i världsliga ståndet, utan hvilken bekräftelse de hvarken kunna välja eller väljas till Cortes. — Llorentes historia.

om inquisitionen läses och säljes nu i Madrid; utbjudes till och med till sala i Hoftidningen.

Under det allt är lugnt i det öfriga Spanien; fortfara endast de oförsonlige Valencianerne ännu att fordra, det Elio må ställas till ansvar. — En ny tidning, Lorencinska Cafféhusets Anmärkare, har af klubben derstädes blifvit ganska illa uptagen, förklarad för inconstitutionel och bränd. Klubben, för att ej urarta till revolutionär, har beslutit att endast samlas mellan kl. 8 och 10 om aftonen, afhålla sig från alla personligheter och undfly allt utseende af att vilja föreskrifva regeringen dese förhållande. Att den ändock icke förlorat sitt inflytande, tyckes visa sig deraf, att Amiral Villavicencio, på sin resa till Madrid, fått regeringens befallning att stadna i Aranjuez. — De Josephinos, som ej få återkomma, äro sådana, som innehaft Capitainesgrad eller deröfver.

Till Frankrike hafva ankommit Spanska Agenter, som, med Franska regeringens tillåtelse, gå om bord i Havre och St. Malo, för att segla, dels till norra dels till södra America, och begynna underhandlingar, så väl med de insurgerade provincerna som med Förenta Staterna.

England. Den förra talemannen i Underhuset, Hr. C. Manners Sutton, är åter enhälligt vald därtill och valet bekräftadt af Konungen. — D. 27 öppnade Konungen Parlamentet med ett tal, däruti, efter vanlig inledning och påminnelser om civilistans bestämmande (som alltid, i en Konungs första parlament, sker för hans listid) hvori ingen påökning begäres emot hvad som stadgades 1816, oroligheterna i landet nämnas och det förra parlamentet samt vederbörande berömmas för deras verksamma dämpande. Nöden vore stor, det erkännes; men de uproriska rörelserna endast förlängde henne. — Tacksägelse-adressen har enhälligt gått igenom i båda husen, hvartill Hr. Tierney lyckönskade underhuset. Tre Lorder (Grosvenor, Landsdown och Holland) likasom Burdett i underhuset, förbehöllo sig dock några anmärkingar vid Kronans tal.

Lord Chief Justice i Kingsbench har nu utfärdat domen öfver Tistlewood, Ings, Brunt, Tidd och Davidson, som blifvit befunne skyldige till högförräderi. De skola hängas, sedan halshuggas och quarteras. De öfrige anklagade, hvilka bekänt sig skyldiga och således sparat jury mödan, blifva säkert deporterade på listid. — Processen inför Kingsbench, angående det öfver Burdett i Leicesters fällda utslag, är begynd.

En stor del af Londonska köpmanscorpsen har till parlamentet ingifvit en märkvärdig petition om allmän handelsfrihet. Ministören skall hafva visat sig bevågen de däri yttrade grundsatser.

Drottningen har redan lemnat Rom och är på hemvägen.

Frankrike. Tidningar och brochurer sequestreras; redactörer, författare och boktryckare häktas. Däri bestå de flesta nyheterna för dagen. — Anklagelse-domstolens utslag angående den så kallade national-subscriptionen väntas. Skulle denna domstol förklara anklagelse äga rum; så läser ansökning komma att göras hos de Dep. Kammare om tillåtelse att anställa rättegång mot de nio deputerade; hvarefter målet torde hänskjutas under Pairskammarens dom, i fall Grefve Lanjuinais finnes invicklad.

Det nya vallagsförslaget behagar de liberala lika litet som det förra. De påstå, att regeringen derigenom finge valen i sina händer. — Flera församlingar i Departementerna inkomma med petitioner till Dep. Kammaren, innehållande remonstrationer mot de nya exceptionslagarna.

Boktryckaren Corréard har annocerat, att han på året ämnar utgifva 365 tätt på hvarandra följande brochurer, hvarpå han i annonsen upgifver titlarne, och hvaraf några redan utkommit. Man inser lätt, att 365 tätt på hvarandra följande häften vill säga det samma som ett om dagen, hvilket han ej vågat utsätta, för att ej underkastas lagarne om Tidningar.

Ryssland. På Storfurst Constantins föreställning och efter den heliga Synodens hörande, har Kejsaren förklarad Storfurstens ägtenskap med Furstinnan Anna af Sachsen Coburg uphäfvet, i anseende till hennes 19-åriga bortovaro från sin gemål och förstörda hälsa, samt tillåtit Storfursten att träda i nytt ägtenskap. Tillika har Kejsaren förordnat, att om någon af Kejsarl. familjen förmäler sig under sitt stånd, d. v. s. med ett fruntimmer, som ej är af regerande hus, så kan han icke på en sådan gemål öfverflytta de rättigheter, som tillkomma medlemmar af den Kejsarliga familjen; ej eller hafva barnen af en sådan förmälning rätt till thronföljden.

INLÄNSKA NYHETER.

Genom tidningarna känner man de märkvärdiga Petersonska anmärkningarne vid Magazins-Directionens förvaltning 1813 och 1814. Målets utgång torde dock icke vara allmänt känd. Kongl. Maj:t har, under d. 12 sistl. April, genom bref till Justitiæ Cantzlers-Embetet, Allmänna Magazins-Directionen och Presidenten m. m. Hr. Frih. Wirsén, förklarad Sig af Justitiæ Cantzlers-Embetets skrifvelse af d. 22 sistl. Febr. hafva funnit det vara fullkomligen utredt, "att förberörde af Petersson gjorda anmärkningar emot berättelsen åren 1813 och 1814 icke förtjena något afseende," hvarigenom Kongl. Maj:t fått en ytterligare bekräftelse på Dess "i förväg hysta öfvertygelse om den utmärkta ordning och omtanka, hvarmed samma förvaltning blifvit styrd under de svåra och brydsamma omständigheter, som nyssnämnde 2:ne år inträffade." I öfrigt har Kongl. Maj:t till Dess Justitiæ-Cantzlers-embete öfverlemnad handlingarna i målet, för att mot Peterson låta anställa åtal.

Hr. Major Mechanicus Blom har, enligt en af honom upfunnen method, begynt bygga flyttbara hus. Dessa hus bestå af en dubbel brädvägg, däri yttre sidans bräder stå verticalt, men den inre ligga horisontelt. De sålunda sammanslagna väggarne skrufvas från hvarandra och hela huset, söndertaget, transporteras ganska lätt, och uppsättes på en dag af några fåmligen vanda arbetare. Golf, tak, kaklugnar, fönster o. s. v. allt är så inrättadt, att det med lätthet kan tagas löst och återinsättas. Husen äro dragfria och varma, då de rätt sammansättas, och hafva redan blifvit utan minsta olägenhet begagnade till vinterboningar. Priset är också ganska billigt. Ett, som af H. K. H. Kronprinsen är beställt, för att nyttjas vid lustlägret på Ladugårdsgårde nästkommande månad, och består af en sal 10 alnar i quadrat, ett förmak, en sängkammare och ett cabinet, kommer att kosta omkring 1100 R:d b:co. Redan hafva från Hamburg och andra ställen beställningar af ännu större, ända till två vånings, hus inkommit. H. M. Konungen har äfven beställt, ett större hus, som skall uppsättas på Rosendal och redan lär vara under arbete.

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 15 Maji.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

Ytterligare om mordsaken från Helsingholmen och hvad dermed gemenskap äger.
(Forts. och slut från N:o 38).

Enär Herr Lands-Secreteraren von Sydow sålunda icke sträckt sin förklaring till hufvudfrågan, tager jag för afgjort, att han ej vill sin åtgärd härutinnan, eller befogenheten af Smedjegårdsförhöret, vidare försvara; och jag anser fördenskull ostridigt, att Herr Lands-Secreteraren till denna åtgärd icke var lagligen befogad.

Huru vid detta förhör verkligen tillgått, läser nu mera ej med visshet kunna utronas, enär af de personer, som Herr Lands-Secreteraren i förklaringen uppgifvit hafva dervid varit tillstädes, Vaktkarlen Ekström redan sommar-tiden år 1819 skall allidit; Skrifvaren Häggroth, som både vid Stockholms Norra Förstads Vestra Kämnars-Rätt i October månad samma år, och sedan inför Kongl. Hof-Rätten blifvit hörd, icke ingått i någon bestämd och fullständig berättelse om förloppet; Länsmannen Röösgren, hvilken föröfvat den misshandling, hvarigenom arrestanterne blifvit till bekänneelse förmådde, imedlertid har dött i häk- tet, och Vaktmästaren Grönberg nu mera är stäld under tilltal för delaktighet i Röösgrens brott, och således ej kan öfver denna del af saken som vittne höras.

I frågan åter om det af Hustru Anna Olsdotter omnämnde förhör i Lands-Cancelliet, en Söndags eftermiddag, har Herr Lands-Secreteraren tillkännagifvit, att detta förhör tilldragit sig å Pingstdagen den 30 Maji sistledne år, då Herr Häradshöfdingen Gustaf Fröberger emot aftonen kommit till Lands-Secreteraren och anmält, att, för ransakningens fortsättande vid redan utsatt Urtima Ting den 7 påföljande Junii, Häradshöfdingen, till tidens vinnande och på det behörige kallelser måtte hinna utfärdas, hade nödigt erhålla närmare uppgifter af drängen Anders Andersson om de flera vittnen han ville begagna, till bestyrkande af sitt tillhåll de dagar mordet skedde, och i sådant afseende begärt, att Anders Andersson måtte till Lands-Cancelliet nedföras; hvilket Lands-Secreteraren bifallit och låtit verkställa; då Anders Andersson för Häradshöfdingen Fröberger till namn och hemvist uppgifvit sina vittnen, och hvarvid Petter Andersson och Föräldrarne af misstag äfven blifvit ifrån Smedjegårdshäktet hämtade, men efter Anders Anderssons hörande dit åter- skickade.

Detta strider dock emot hvad Häradshöfdingens protocol för den 27 Maji 1819 innehåller, neml. att Anders Andersson då inför rätten skall namngifvit ej minder de Byar och Torp, der han ifrån och med den 16 Mars till och med den 4:de April

sig uppehållit, än ock de personer, med hvilkas tillåtelse han der vistats; hvaröfver Häradshöfdingen *då* hade fört serskilt anteckning, hvilken skulle bifogas den skrifvelse, som till Konungens Befallningshafvande komme att afgå, för dessa vittnens inkallande till Tinget, men hvilken anteckning, när den uti ransaknings-målet till Kongl. Hof-Rätten infordrades, icke var i Lands-Cancelliet befintelig.

— Till bestyrkande af nyss berörde förhör med Drängen Anders Andersson den 30:de Maji, har Herr Lands-Secreteraren förmått, att vaktmästarna Sellström och Andersson, samt Enspännaren Qvist *då* varit i vaktrummet tillstädes; men som detta förhör, om än dess verklighet ej skäligen kan betviflas, i förevarande mål hvarken löser eller binder; så anser jag all vidare forskning derom för närvarande icke vara nödig, eller böra sakens slut uppehålla, enär hustru Anna Olofsdotters uppgift, att hon en helgedag på aftonen varit uphäftad till förhör i Lands-Cancelliet, men icke blifvit förekallad, derigenom är be-sannad.

Herr Lands-Secreteraren har väl ock, i anledning af mitt Requisitions-memorial, förklarad, det någon rapport af Kronofogden Öller om Petter Anderssons häktande ej hade till Lands-Cancelliet inkommit; men detta finnes nu vara vederlagdt, sedan jag emedlertid fått del af Kongl. Hof-Rättens protocol för den 10:de nästl. November, som innehåller, att Öller *då*, jemte vittnesmåls afläggande, ingifvit en afskrift af berörde rapport, daterad den 18:de April 1819, och hvaraf finnes, att Petter Andersson, vid häktandet, i 2:ne personers näryaro, bekänt, det han vid sin ankomst till skogen den 27 Mars först fattat upsåt att mörda sin husbonde, Torparen Blomberg; att Petter ensam verkställt mordet å

Blomberg och sedan å hans hustru, samt att brodern Anders ej förr än den 4 April kommit till honom på Helsingholmen; hvarjemte Öller inför Kongl. Hof-Rätten betygat, att Petter, af Öller flere gånger tillspord, om någon varit med honom delaktig i de föröfvade mordena, hade dertill bestämdt nekat: hvilken Petter Anderssons första bekännelse hufvudsakligen instämmer med den, hvarvid han, befriad ifrån det tvång som i häktet honom ö. vergått, sluteligen har förblifvit.

Vid sådant förhållande, när Petter Andersson, vid ankomsten till häktet den 20 April, icke hade angifvit sina Föräldrar för något slags delaktighet i missgjerningen, och icke eller under mellantiden, till den 21 April, bevisligen gjort någon förändring eller tillökning i sin bekännelse, är det svårt att fatta, hvad skälig anledning Konungens Befallningshafvande *då* hade att låta gripa och häkta Petters föräldrar, eller att sedermera i deras hus anställa ransakan efter gods, som icke af vederbörande var uppgifvet och anmaldt, såsom ifrån de mördades bo stulet eller röfvadt; i synnerhet *då* slik obehörig ransakan redan den 18:de April var utaf Länsmannen Granberg förrättad och förmodeligen hos Landshöfdingen rapporterad; än mindre var laga skäl att arresterad det öfriga husfolket i Torpet Granhatten, dottren Anna och Pigan Anna Cajsas, och låta dem föras i fängelse; äfvensom Herr Lands-Secreteraren von Sydow, sedan desse åtgärder föregått, icke var lagligen befogad, att, till rättfärdigande deraf, den 4 Maji hålla ransaking i häktet och genom *alvarliga föreställningar och ytterligare föreställningar* förmå dem till en bekännelse, som sedan besunnits osanfärdig.

Höglof. Kongl. Hof-Rätten lærer alltså, vid pröfningen af allt detta, uplyst och rättvist finna, det Konungens Befallningshaf-

vande i Stockholms län; Herr Landshöfdingen och Commendeuren Friherre Edelcreutz, genom ofvanberörde ordres om arresterande af Torparen Anders Andersson i Granhatt, hans hustru och husfolk, samt ransakans anställande i deras hemvist, har, utaf förhastande eller missledt nit för allmänna landsfredens och egendoms-rättens bevarande, öfverskridit embetsmanna-myndigheten, och thymedelst bemälte personer oskyldigt lidande tillfogat; i hvilket embetes fel Herr Lands-Secreteraren von Sydow genom contrasignation af arresterings-orderne deltagit, och tillika serskilt felat derigenom, att han obehörigen anställt förhör med arrestanterne och sålunda befattat sig med det som tillhör domare-embetet, hvars handläggning vid målet thymedelst blifvit olagligt uppehållen, enär, likmätigt 1 Capit. 2 §. Straff-Balken, mördaren Petter Andersson, sedan han var gripen och i häktet inbragt, bordt utan uppskof för rätta ställas, och målets utredande till domaren öfverlemnas; i följd hvaraf, och då, såsom Herr Justitiæ Ombudsmannen Friherre Mannerheim i Remissen sig yttrat, det är nödigt, att skillnaden emellan lagskipande och administrativa myndigheter hos vederbörande nogare inskärpes, jag å Advocat Fiscals-Embetets vägnar ödmjukast anhåller och yrkar, att Höglofl. Kongl. Hof-Rätten täckes pröfva och afgöra, hvad uti Konungens Befallningshafvandes anmärkte åtgärder är orätt och lagstridigt; äfvensom jag imedlertid, efter mitt omdöme om saken, är föranlåten att, i förmågo af 1 Momentet i 12 § 1:sta Capitlet Rättegångs-Balken, emot Herr Landshöfdingen Friherre Edelcreutz och Herr Lands-Secreteraren von Sydow göra påstående om laga ansvar, hvilket Kongl. Hofrätten äger att till graden och beloppet, efter sakens omständigheter, bestämma.

Beträffande åter de lidandes ersättning

och uprättelse; så emedan deras Husbonde och Ömbudsman, Herr Capitainen Vålborne M. F. Leijonmarck, har, uti en den 11 sistlidne Februarii till Kongl. Hof-Rätten ingifven skrift, förbehållit sig att härutinnan få föra talan och påstående afgifva; ty anhåller jag vördsammast, att, enligt Capitainens begäran, handlingarne måtte i sådant afseende honom communiceras. Stockholm den 12:te April 1820.

E. P. LAURIN.

Att förestående afskrift är lika lydande med det uti Kongl. Svea Hof-Rätts Advocat Fiscals-Contoir förvarade Concept-Memorial, betygar, Stockholm den 18 April 1820.

J. E. JERSTRÖM.
Hofrätts Cancellist och Amanuens
i Adv. Fiscals-Cont oiret.

Grundlösheten af den förklaring, Herr L. haft att vederlägga, är af honom icke illa updagad; och våra tankar derom synas af de anmärkningar, hvarmed vi beledsagat denna förklaring, införd uti N:o 8, 9 och 10 af vår tidning. Vår någon gång yttrade föresats, att söka hålla vederbörande räkning för allt viktigt, som passerar i detta viktiga mål, kräfver således i afseende på närvarande Memorial ingen ting annat, än granskning af sjelfva påståendet, hvarmed detsamma slutas.

Lagen om Konungens Befallningshafvandes ansvarighet för deras embets-åtgärder lyder i 9 Kap. 5 §. Utsökningsbalken sålunda: "Nu kan så hända, att Konungens Befallningshafvande upsåteliga, af hat och afund, eller för egen vinning, eller androm till viljes, hafver gjort den klåganande orätt; varde för brott sitt lagliga dömd, som i Rättegångsbalken om Domare sägs, och fülle upp allan skada." Detta stadgande angår åtal för embetsfel i utsökningsmål. Straffbalken, som utstakar Konungens Befallningshafvandes befattning

med brottmål, innehåller ingen ansvarigbetslag för denna befattning. Herr L. har således följt Utsökningsbalkens anvisning och utmärkt lagen om ansvarighet för Domares embetsfel i 1 Kap. 12 §. Rättegångsbalken, såsom lämplig till förevarande händelse.

Vi vilja icke bestrida riktigheten här af och ej heller göra oss någon betänklighet deröfver, att lagstället i Utsökningsbalken ej omtalar andra händelser, än då embetsfelet skett uppsåtliga, af hat och afund, eller för egen vinning, eller androm till viljes; ty hvarken kan man påstå, att ansvarsfrihet eller annat sätt till åtal skall äga rum för de fel, som begås af andra motiver, än de här uppräknade, hvilka på förevarande fall ej synas inträffa.

Men en helt annan fråga är det, om det ansvar, som kan drabba en Konungens Befallningshafvande för embetsfel i civila eller criminella mål, nödvändigt måste bestämmas efter 1 Kap. 12 §. Rätteg. balk. Och denna fråga torde låta sig klarast fattas genom uppställningen af en annan, nemligen huruvida all möjlig ansvarighet för Domares embetsfel är uttryckt i nyssnämnde lagrum. Det lyder sålunda: "Fäller Domare orätt dom af uppenbar vårdslöshet eller oförstånd; miste embetet alldeles eller till viss tid, eller böte med penningar till treskiftes, allt efter omständigheterna, och fülle allan skada. Gör han det uppsåtliga, af hat och illvilja, eller för vanskap eller muto och vinning; miste embetet och få det aldrig åter, gälde ock skadan, och muta gånge till de fattiga." Nu kan så hända, att någon genom sådan vrång dom mister lif eller ära; varde Domaren, för denna sin önsko och arghet, själf straffad till lif eller ära."

En Domare kan ej straffas efter detta lagställe för annat än domar. Ingen lär

påstå, att han för alla andra embetsåtgärder skall vara ansvarsfri; och han måste således kunna straffas efter något annat lagställe än detta. Om han förfalskar sina Domböcker eller de handlingar, som ligga under hans vård; så står han, lika med alla andra, under 8 Kap. 2 §. Missgerningsbalken. Låter han, genom användande af embetsmyndighet, gripa, basta och binda någon oförvunnen utan uppenbar missgering; så kan 20 Kap. 7 §. samma balk ej vara mindre lämpligt på honom, än i fall han gjort detta brott utom embetet.

Att nu Konungens Befallningshafvande skall för sina embetsfel lagliga dömas, som i Rättegångsbalken om Domare sägs, kan följaktligen ej heller hindra, att Konungens Befallningshafvande, så väl som Domare, anses efter de lagrum, som handla om den gerning, för hvilken han tilltalas. Om härtill lägges den satsen, hvilken torde vara fri från tvifvelsmål, att bestraffning af brott ej kan blifva lindrigare, när embetsmän skola straffas, än när enskildas brott äro i fråga; så anse vi oss berättigade till den öfvertygelsen, att Konungens Befallningshafvande i Stockholms län, som, enligt hvad tillräckligen blifvit, äfven af Herr L., bevisadt, låtit utan allt fog gripa och häkta alla de i Helsingholms-målet tilltalade oskyldige människorna, brutit emot 20 Kap. 7 §. Missgerningsbalken, deri stadgas, att "hvar som griper, bastar eller binder någon oförvunnen, utan uppenbar missgering, der han må gripas och häktas före, den hafver brutit edsöre;" hvilket stadgande, i afseende på straffet, är genom Kongl. Förordningen af den 20 Januarii 1779 äacradt till ett års fängelse och ett hundrade dalers böter.

Hvarföre har Herr L. icke påstått detta straff? Huru har han kunnat nöja sig med tillämpning af 1 mom. i 12 §. 1 Kap.

Rättegångsbalken? Och framför allt, huru har han kunnat undgå att vid denna tillämpning yttra sin tanka om graden af bestraffningen, hvilken enligt detta lagställe kan blifva, att mista embetet alldeles, eller till viss tid, men också kan blifva att böta med penningar efter omständigheterna? Sedan Herr L. gjort allt för att bevisa lagstridigheten af de åtgärder, han anmärkt och vederparterna sökt förklara; huru kan han plötsligen esterskänka hela denna bevisning och stanna vid anhållan och yrkande, att Kongl. Hofrätten täckes pröfva och afgöra, hvad uti Konungens Befallningshafvandes anmärkte åtgärder är orätt och lagstridigt? Kan han säga sig hafva fullgjort en allmän åklagares skyldighet, då han hvarken uttrycker, för hvilka brott han yrkar ansvar, eller hvad ansvar han yrkar? Om nu Kongl. Hofrätten, i stället att döma de anklagade efter lag för deras verkliga brott, dömde dem endast till tio dalers böter; med hvad fog skulle väl detta kunna öfverklagas af Herr L., hvars påstående ingalunda kunde anses derigenom vara ogilladt?

Vi hoppas helt annat af Kongl. Hofrätten, som känner sin bestämmeelse, att med lagens kraft stifva ett exempel, så varnande och så oväldigt, som saken kräfvär, då genom fyra eller fem oskyldiga människors släpande i häkte allmän säkerhet och hemfred äro förolämpade af en statens myndighet, som äger vården deröfver sig anförtrodd, och som är en bland de viktigaste i samhället.

Imedlertid måste vi högt förklara vårt missnöje öfver den åklagares förfarande, hvilken nu tillåtit sig en lika otillbörlig skonsamhet, som han förut, med laglös stränghet, nyttjat sitt viktiga embete att yrka öfverdrifvet straff emot en efter lagen dömd och häktad brottsling, nu allidne

Kronolänsmannen Röösgren; för sådana gerningar, hvilka efter ingen rättegångsordning tillhörde nämnde åklagares embetsbefattning. Vi hafva hållit Herr L. räkning för all den smädelse och ofog, han då lät komma sig till last; och vi kunna ej underlåta att med det slags nit, han då visade, mot en för sitt brott redan olycklig, från en ganska låg plats till alldeles intet nedfallen, i flera afseenden värlös varrelse, jemnföra denna efterlåtenhet mot höga och rätt betydande Embetsmän, hvilka genom lika svårt brott gjort sig skyldige till alldeles samma straff, som Röösgren var ådömdt, ehuru lagens arm ännu ej nått dem. Olikheten i dessa steg är så stor, att den svårligen låter förklara sig annorlunda, än genom deras likhet.

Då Kongl. Hofrätten nu äger att döma öfver alltsammans; våga vi ej ens tänka oss, att Konungens Befallningshafvandes brott skulle blifva lindrigare straffadt, än Fångvaktmästaren Grönbergs, då tvertom det här är af vida större vigt, att lagens och allmänna säkerhetens fordringar uppfyllas.

I recensionen af Herr Les Memorial mot Röösgren har blifvit anmärkt att, i frågan om ersättning till de lidande, deras af Herr L. omtalta förluster genom hinder, tidspillan, resor och annan kostnad, så vidt de följde af arresteringen och icke af torturen (Röösgrens enda brott), ej borde föras på hans räkning, och att således den då i fråga ställde summan af mångdubbelt 100 R:d banko till hvardera borde af Herr L. vid ett annat tillfälle ihågkommas. Detta tillfälle har nu inträffat, då ansvaret för arresteringen skall bestämmas. Men Herr L. bekymrar sig denna gång vida mindre om de lidandes ersättning och till och med om deras upprättelse, och stannar vid anhållan, att handlingarne i detta afseende måtte communiceras Herr Kapitenen Leyon-

marck, som uti en till Kongl. Höfrätten ingifven skrift förbehållit sig att derutinnan få föra talan och påstående afgifva. Vår tanka härom är, att i fall Herr L. häruti har rätt och icke behöft göra annat, än han gjort; han ännu mer förra gången, då han ingen talan ägde och dessutom de lidandes påstående om ersättning redan blifvit af dem genom deras husbonde i besvärsskrifterne utflördt, kunnat spara sig allt yttrande derom. Var han åter då dertill befogad; så var han nu icke ens berättigad att göra anorlunda och låta bero vid hvad han vände af Herr Leyonmarck. Om förfarandet äfven häri är consequent, lemnas derhän. Att det ej är lika, så mycket begripa vi.

Man bör önska, att sådana åtal blifva sällsynta, som det nu i fråga varande. Något hopp härom kan man likväl icke grunda på dylika slutpåståenden, som det Herr L. nu afgifvit. Skall lagens fordran lemnas uppfylld; så är det vida bättre, att lagen alldeles icke anlitas. Så länge dess makt hvilat, kan den ännu injaga fruktan. Uppmanas den att verka, och verkar den då lamt och ensidigt; så väckes hos öfverträdaren ny djerfhet i stället för fruktan. Domaremakten är nationen ansvarig, att sådant icke händer, och aldraminst då, när öfverträdarens triumf skulle hos myndigheter af vidsträckt makt stadga öfvertygelse om vanmakten af den lag, som är ämnad att sätta gräns för deras godtycke. Om Konungens Befallningshafvande i Stockholms län lyckas att för oskyldiga människors häktande ej blifva dömd annorlunda än Herr L. påstått; så skola alla andra Befallningshafvande, efter en sådan dom, hafva mindre skäl än förut att frukta följderna af ett dylikt ingrepp i personlig rätt och säkerhet.

Något, som Herr L. förbigått, är utredandet af frågan, hvem som vållat dröjs-

målet med de häktades inställande för rätta, hvilket han rätteligen anmärker vara utsträckt vida öfver den yttersta uppskofstid, nemligen 3 veckor, som Kongl. Förordningen af den 10 April 1810 utstakar. Då den vållande kan vara Konungens Befallningshafvande, äfvenså väl som Domhafvanden; hade det varit angeläget att härom nu väcka fråga och inhämta Konungens Befallningshafvandes förklaring. Ansvaret för ett sådant dröjsmål lär icke vara särskildt bestämdt i lag; men i sakens natur ligger det, att en enda dags olagligt qvarhållande i häkte är detsamma, som en ny olaglig arrestering. Detta dröjsmål förtjenar således visserligen att icke lemnas opåttalt.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Sakernas ställning och sinnesstämningen är ytterst märkvärdig och olik hvad man såg i Frankrike, under revolutionen der. Folket skrider icke till ytterligheter; men att ett djupt misstroende finnes, visa alla händelser. Lugnt och betänksamt trygga Spanjorerne sig lika mot våld och svek, utan att förolämpa Konungen eller hämnas på sina fordna förtryckare. Om känslan af återvunnen betydenhet någon gång leder till utsväfningar, så bestå de i glädje och hedersbevisningar mot frihetens hjeltar. Desse hvarken förhäfva sig öfver framgången eller låta deraf insölvva sig. Quiroga är orörlig på Leon, der han uphörligt förstärker och förskansar sig. Provincerne synas icke hugade att underkasta sig de af Konungen tillsatta auctoriteter, utan behålla sin egen styrelse tills Cortes sammanträdt. Detta har juntan i Corunná visat. Juntan i Saragossa har upmanat alla Arragoniens districter att sända hvar sin deputerad, med fullmægt att nämna en Arragonisk regerings-junta, tills Cortes sammankommit. Detta har i underdånighet blifvit inberättadt till Konungen. — En Fransk tidning har anmärkt, att alla Madriska tidningar äro liberala, emedan "i Spanien lyckligtvis icke finnes så mycken opposition, att en dräglig oppositions-tidning kan fås ihop."

Alldeles utan alla revolutions-tecken är väl Spanien dock icke; t. ex. officerarne i Madrid sätta

nu ordet Medborgare framför sina andra titlar (i bref och allmänt tal brukas dock ännu Senor, Excellencia o. s. v.), i Valladolid hafva, för olikhet i politiska tänkesätt, blodiga oenigheter uppstått bland officerarne. — Den Biscayiska Senoria (de privilegierade Stånden) har i Guernica satt ett utskott öfver de genom constitutionen där i provinsen förorsakade förändringar, och detta utskott har beslutit försvara de gamla privilegierna. Mot beslutet hafva Bilbao och flera städer protesterat, och Guernica-sällskapet åter protesterat mot protesten. — Den i Salamanca commenderande officeraren hade, under allehanda förevändningar, uppskjutit att utropa constitutionen. Provisoriska juntan lät därför en bataljon marchera dit d. 3 April, och d. 4 gick proclamerandet för sig. Öfver allt sysselsätter man sig med upprättande af nationalmilicen; ifrigast i Barcelona och Catalonien.

Mina har förlorat sin popularitet i Navarra. Hans afsigt har varit att bortskicka Regimentet Barcelona och upprätta en corps af 3000 frivilliga Navarresare. Detta ville innevånarna förekomma, och man fruktade till och med oroligheter. Mina skall därför hafva öfvergifvit sitt förslag.

De ifrigaste Frihetsvänner skola nu erkänna, att representationen borde bestå af två Kamrar. Man anser också valsättet till deputerade vara ganska felaktigt, såsom högst inwickladt och så beskalladt, att candidaterna (der som i Sverige) icke hafva någon communication med de väljande. — Tidningen Conservador utdelar förmaningar för de tillkommande valen, och afråder att välja någon, som genom sitt upförande visat, att han ej håller med constitutionen; förväma herrar, som hittills ej känt något bättre, än att roa sig och förtära sina inkomster; mesar, som ej äga styrka att medverka till de kraftiga steg, dem tiden fordrar; och slutligen sådana, som i sednare tider fiskat efter tjänster och brukat dem till fäderneslandets förtryck.

Ej blott de Josephinos, som vistades utom riket, hafva blifvit förbudne att inkomma; utan äfven de; som redan hemkommit, förvisas ur riket; de flesta gå till Portugal, några till Bayonne. Orsaken till deras förvisande skall vara omöjligheten att återbära de egendomar, som blifvit dem fräntagna, och hvilkas indragning Cortes ej förordnat, utan Konungen på eget beväg gjort.

Gen. Arco Agüero har kommit till Madrid. Klubbar och tidningar hade förkunnat hans ankomst, och folket lågade honom till möte. Oaktadt sitt motstånd blef han förd genom gatorna, under rop af: leve fäderneslandets befriare. Fruntimren satte

kronor på hans hufvud, och från balconerna kastades blommor och palmqvistar på honom. Lika så smickrande mottagning hafva alla de Leonska cheferna mött i Cadiz.

Elio är ännu strängt förvarad i Valencia, och den förrymde Inquisitoren Ensina har blifvit er-tappad. — Biskopen i Tortosa har utgifvit ett her-dabref, däri det, bland annat, heter: Catholska religionen som skyddas af constitutionen, behöfver ingalunda Inquisitionen, som nu är af Konungen afskallad.

Frankrike. De deputerade hafva debatterat förslaget om en ny tullförfattning. Hr. Basterreche anmärkte, att det nu varande tullsystemet är det fördärligaste, som kan finnas; det härstammar från Napoleon, hvilken brukade det som ett verktyg för sitt tyranni och sin eröfringslystnad; åkerbruk, skeppsfart och handel hade derigenom blifvit förstörda och Frankrike förvandlat till en manufacturist-nation. Mest tadelade han den höga införseltullen på vissa fabriksvaror. — D. 25 April afgafs utskottsbetänkande om Madier de Montjau's petition, hvarigenom tillvarelsen af ett Ultrapartiets dirigerande Utskott angifves. Flera bilagor funnos vid petitionen, hvaraf uplystes, att circularer, med upmaningar till organisering, utgätt till alla provinser, i synnerhet till Nimes (där Madier är Råd vid Kongl. Domstolen). Han begär förstärkt garnison i Nimes, mördarne Truphémy's och Trestail-lons dömande på annan ort o. s. v. Efter varma debatter, beslöt Kamraren, att petitionen skulle förvisas till Presidenten för Conseilen. — De de-puterades Utskott öfver det återtagna vallags förslaget läser icke vilja låta taga ifrån sig rättigheten att i alla fall deröfver afgifva utslag.

Anklagelse-rätten har fällt det utslag, att ingen anledning finnes till åtal mot medlemmarna af Utskottet för national-subscriptionen. Tidnings-redactörerna deremot, som tryckt prospecten, innan den var underskrifven, skola vara remitte-rade till vederbörlig domstol. Utgifvaren af la Renommée har af Instructions-domaren blifvit till-frågad, hvad afsigt han haft med sin petition till de Deputerade mot censurens missbruk. Svaret blef, att han handlat så, emedan Chartan berättigade honom dertill, och han beslutit använda alla i lagarna tillåtna medel, för att göra slut på de vexationer, hvarför tidningarne äro utsatte.

Alex. Lameth är vald till deputerad för ne-dra Seine.

Italien. Påfven har ändtligen tillåtit Calvinisterna frä religions-utöfning i Rom. De hafva

redan offentlig begått nattvarden. "Redan tycka vi," säger en Fransk tidning, "oss höra våra Ultras ropa: hvad skall det bli af religionen? Påfven uptager protestanter och Ryssland förjagar Jesuiterna."

England. Drottningen har, så länge hon uppehåller sig utomlands, fått sig en mot dess rang svarande årlig summa anslagen. Äfven anbefallas de Engelska beskickningarne att visa henne tillbörlig aktning.

Hr. Lambton har i underhuset förkunnat, att han d. 6 Junii tänker göra motion om en parlamentsreform. Hr. Parnell tillkännagaf, att en af hans vänner ämnade uplifva frågan om Catholikernas emancipation. Lord Hamilton sökte vända husets upmärksamhet på den i de oroliga distrikterna af Skottland herrskande nöd. Han ansåg regeringen böra mer befordra utvandringar, och önskade veta, om de för utvandrare till Cap anslagna 50,000 Pund voro utgifna. Skattkammar-Cantzleren gaf den underrättelse, att denna summa ej varit tillräcklig, då redan öfver 5000 utflyttare blifvit expedierade. Han kunde dock icke bifalla det af Lord H. tillika gjorda förslag om utvandringar till Brittiska America, der nybyggarna redan voro för många och de nya endast utsatta för nöd och elände (Det påstås länge hafva varit Eng. Ministrens politik att icke befordra Canadas starka befolkning, hvilken skulle kunna föranleda till förening med Fristaterna).

Radikalerne i Ayrshire i Skottland äro i yttersta bestörtning; deras Secreterare och casseur hafva frivilligt öfverlemnadt sig åt en fredsdomare. Undersökningen om expeditionen d. 5 April till Cathkins höjder till Marskalk Maedonalds föregifna läger, tagor den löjligaste vändning. De för denna expedition häktade 13 radikaler voro arma bedragna narrar.

Tyskland. Dödsdomen öfver Sand är ändtligen fälld af Hof-Rätten i Manheim och bekräftad af Regeringen. När och hur han kommer att af-rättas, är ännu icke känt.

Badens Ständer lära sammanträda i denna månad. De Nassauiska äro redan åtskilda, efter att hafva föga uträttat och föga kunnat uträtta, i anseende till inskränkningarna i sin öfverläggningsrätt. Det tros, att Sachsiska Landtdagen åter sammankommer i October, i förändrad form. — Würtembergiska representationens båda kamrar sysselsätta sig nu med stadgande af sin riksdagsordning. En-

dast karlar få inträdeskort till andra kammarens gallerier. Baron von Ow påstod, att fruntimmer äfven måtte få tillträde, "emedan medborgares sanna kärlek och tillgifvenhet för Statsförfattningen måste utgå ur kretsen af deras familjer; så hade äfven redan andra Tyska parlamenter upphäfvit kvinnökönets omyndighets tillstånd." Deputeraden Schott deremot erinrade om de äldsta Christmas, likasom Grekers och Romares exempel. "De fruntimmer, som kommo på gallerierna, voro icke sådana, som hörde dit; de deremot, som verkligen deltog i fäderneslandets öden, hade icke tid för sin hushållning och sina barns upfostran." Förslaget till könets fördel blef icke en gång understödt. Att anonymt till Kammaren ingifna förslag icke uptagas, beslöts efter motstånd af flera medlemmar, som påstodo, att Kammaren derigenom skulle gå miste om mången intressant upsats. Deremot anförde andra, att det voro under Kammarens värdighet att göra afseende på anonyma skrifter; att om ock någon, af goda skäl, ville bibehålla anonymiteten, kunde han meddela någon deputerad sitt förslag till föredragning. — Ingen får sitta och tala utan särskild tillåtelse. En promemoria får nyttjas vid muntligt föredragande. — I Ståndsherrarnas Kammare hade Utskottet föreslagit, att votering borde ske endast med ja och nej; men Kammaren beslöt, att äfven motiverade röster tillåtas.

Nederländerna. Hr. van d. Straeten har skämt bort sin sak, genom sin förklaring att ej ämna appellera, om de ådömda böterna kunde inbringas genom subscription. Just derföre har denna icke blifvit betydlig.

Portugal. Regeringen har förbudit införseln af Spanska tidningar.

Danmark. Conferentz-Rådet Birchs upptäckta malversation och arrestering väcker mycken upmärksamhet. Han var nu Deputerad för financerne och ledamot i Directionen öfver Statsskulden och amortissements-fonden, och hade uplånat betydliga summor på Financ-Collegii obligationer. Då ränterna å dessa hypothecker alltid ordentligt blifvit betalda, så har det icke fallit någon in att undersöka förhållandet på hela den långa tid, som han drivit sitt spel, eller allt ifrån år 1802. De på detta sätt upnegotierade summor stiga till 300,000 Rbdlr.

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 18 Maji.

Sine ira, studio et metu.

Till Herr O. i Stockholms Posten för den
25 sistlidne April.

Det är svårt, Herr O! att säga, om en motståndare bör önska sig sista ordet emot Er. Om han får det; så kunde Ni och edra likar afskräckas från tvister med honom; och det vore stor skada. Får han det icke; så skulle Ni och edra likar och ännu många flera, utan att fråga sig, om Ni sagt något eller äntet i sjelfva saken, kunna tro, att er sak hade segrat; hvilket vore ännu större skada. Allt väl öfvervägadt, torde det vara bäst att denna gången svara Er, men lemna, liksom Ni, sjelfva saken alldeles orörd. Om Ni derefter än en gång tager till orda; så kommer man ännu längre ifrån saken, och troligen så långt, att hvar och en begriper, huru likgiltigt för saken det är, hvem som har sista ordet — och se *då* kan man gerna lemna det åt Er; hvarigenom motståndaren således undviker skadan af att hafva svarat, så väl som skadan af att icke hafva svarat. Ett *afgörande slag*, för att *concentrera krigets resultat*, kan i alla fall ej mer komma i fråga med Er, som redan synes hafva upphört att göra resultatet stridigt.

En enda svårighet uppreser sig mot denna plan. Den snillrika anmärkningen om skämtet utan qvickhet, angående tull-

bevakning mot export af statens hemligheter, skulle kunna sägas höra till saken och således icke få besvaras. Men denna svårighet är blott skenbar. Saken är frågan om sättet att tillvägabrunga ändring i en Grundlag — om denna ändring behöfves eller icke, det är en fråga, som Ni sammanblandat med saken, och byarom man blott för er skull inlåtit sig i undersökning. Ni kan således äfven häri få svar, utan att man kommer in i sjelfva saken. Och som fråga icke är om ett afgörande slag, utan snarare blott att plundra slagfältet; så kan ordningen vara mindre väsendtlig samt början ske med denna fråga.

Ni synes icke vara vän af utförsel-förbud, eller också märker Ni ej, att Ni gjort en satir öfver allt handhafvande af dylika förbud och öfver all sjötullsbevakning, i och med detsamma Ni förlöjligat bevakningen öfver skrifters utförande. Den visitation, som ej vore tillräcklig att upptäcka till utförsel förbudna skrifter, skulle än mindre förstå att utspana allt guldmynt, som kunde föras om bord eller öfver gränsen.

Ni talar om våra avisor — och det utan att förråda särdeles national-stolthet. Man kan icke föreställa sig, huru en skrift, af så olofligt innehåll, som uppenbarande af rikets hemligheter, skulle kunna under vår Tryckfrihets-förordning utkomma af trycket, utan att genom Hofkantzerns för-

sorg genast blifva med kvarstad belagd, åtalad och confiskerad. Och vore det en avisa; då vet Ni ju, att Hofkantzlern utan allt omsvep kunde indraga den, så att den aldrig såge ljuset. Huru är det då möjligt, att Ni befarar den omtvistade olägenheten just af ett avisblad? Kan Ni då aldrig afstå från förolämpningar mot Hofkantzlern?

Den högt och öppet burna fackla, som Ni omtalar, och hvars ljus inträngt äfven i kabinetterna, måtte vara publicitetens fackla. Älska den, bästa Herr O. Tål och beskydda (i fall Ni kan det) allt kungörande, som sker i enlighet med lag — det var aldrig något annat, er motståndare begärde. *Det lömska skenet af blindlyktan*, som spejaren förer under manteln i uplysningens spår och blottar i någon afskild vrå, hata det, så mycket Ni behagar — det gynnas ingalunda af publiciteten; och huru mycket Ni än må förfölja denna och förjaga henne ur hvilka verk och förvaringsrum som helst; så gör Ni dermed ingen ting till utestängande af spejarens blindlykta. Kan Ni mot denna senare förvara kabinetts hemligheter; så har Ni alldeles ingen svårighet att undandraga dem publicitetens ljus, som aldrig undslipper lagens herravälde, och således aldrig intränger i ett kabinett, tillslutet af lagens hand.

Nu till det, som ligger än längre från saken. Frukta för läsarens fordringar skulle afhålla från allt försök under denna rubrik, om icke Ni, okände Herr motståndare, som gömer Er bakom *det stora dråpeliga O*, vore en så interessant person att behandla, skild från all personlighet, såsom Ni är i egenskap af anonym.

Redactionen af denna Tidning läser icke trott det sig tillständigt att lemna allmänheten den, i alla fall för allmänheten likgiltiga, underrättelse, Ni nu sjelf meddelar, att eder förut besvarade artikel, som

Ni låtit i Stockholmsposten införa, varit beständ för Stockholms Courier och aflemnad på Deléens boklåda onsdagen den 29 Mars, i försegladt bref till Redaktören, med särskild skriftlig anhållan, att Redaktören, såsom prof på sin oväld, ville införa den, åtminstone (vill säga *senast*) i bladet för den 4 April.

Man vill ej bestrida, att Brevet kom fram samma dag. Det må äfven antagas, att detta bref medverkade till den förklaring, som gafs i bladet för den 6 April, om vilkoren för främmande artiklars intagande. Ja, det bör ej ens förnekas, att, utom sjelfva artikeln innehåll, äfven beskaffenheten af den pretention, hvarmed densamma anmäles i det medföljande brevet, kunnat vara ett skäl att vägra införandet. Artikeln var, såsom i svaret derpå blifvit utveckladt, oberäknad dess skiljakthet från Redactionens öfvertygelse, ganska eftertänklig i afseende på Hofkantzlern, hvars moderation man tilläffventyrs icke trodde sig berättigad att sätta på ett så hårdt prof, som ligger i den beskyllningen, att hafva uraktlåtit föreslå nödiga förbättringar i Tryckfrihetslagen — en beskyllning, från hvilken Ni omöjligen kan urskulda Er.

Hvem helst Ni ock må vara, Herr O, och hvad grund Ni än må tro Er äga för anspråk på edra artiklars emottagande; så har Ni bordt genast få erfara Redactionens mening, om Ni lemnat en adress, för att emottaga ett svar. Har Ni icke gjort det; så har Red. ej ägt någon annan utväg, än att låta Er i allmänna reflexioner inhämta, hvilka grundsatser Red. följer för emottagande af främmande bidrag. Men att Red. skulle i sitt *archiv* förvara eder artikel, det är en *farhåga*, hvartill den vetterligen icke gifvit Eder någon anledning. Lika litet har den vållat, det Ni kommit på den tankan,

att Ni borde hos Red. söka inträde, för att få afskrifva eller afskrifva låta samma artikel. Ty om än, med ert begrep om Tryckfriheten och dess rätt öfver offentliga myndigheter, det skulle kunna vara er mening, att en Tidningskrifvare är ett slags sådan myndighet; kunde Ni likväl svårligen fordra, att Redactionen skulle antaga denna mening; och Ni borde således befara, att Red. skulle anse sig hvarken skyldig eller berättigad att utlemna er artikel till någon annan än Er sjelf; hvarföre Ni också, för att möjligen kunna återbekomma den, hade bordt bereda Er en utväg att legitimera Er i egenskap af artikeln's ägare.

Hvilken afsigt Ni än må hafva haft med allmänhetens underrättande om denna artikels erbjudande åt Redactionen; så bör Ni af det tysta vitsord, Red. lemnat åt er upgift, icke låta förleda Er att alltid och allestädes vänta samma framgång, då det tvertom lika lätt kan hända Er, att man fordrar bevis för edra upgifter, betraktade såsom offentliga beskyllningar, eller ock förklarar Er för ljugare, kanske smädare. Ehuru *tillgängliga* och *genomskinliga* Ni må anse Tidningsredactioner, lika med de offentliga myndigheter, hvartill Ni räknar dem; bör Ni dock åtminstone kunna begripa, att ej ens hos någon af dessa senare finnes en sådan genomskinlighet, som skulle tillåta anonyma sökande att inlemna hvad handlingar som helst, för att göras offentliga. Upfinn derföre, om Ni behagar, andra utvägar, då Ni en annan gång vill, inför allmänheten eller annorlunda, gå till rätta med en Tidnings-redaction i dylik fråga. Det första nödvändiga är ett receptisse, hvarmed Ni styrker, att artikeln verkligen inkommit och att det är Ni, som inlemnat den. Huru sådant skall tillgå, utan att gifva Er tillkänna för Redactionen, må er egen skarpsinnighet utreda. Gör,

med ett ord, huru Ni behagar, endast blottställ Er icke i er *mentlöshet* för den nyssnämnda olägenheten att heta ljugare eller smädare. Begrip, att hvarken det stora O eller något slags anonymitet, i sådant fall, berättigar till ansvarsfrihet, och att ansvaret drabbar, om icke just Er, dock åtminstone den Tidningskrifvare, som åt Er uplåter sitt blad.

Till dessa välmenta råd skulle kunna läggas andra ej mindre brukbara. Se här ett: En viss munterhet och vilja att vara qvick äro ej allt. Utan någon spänning af eftertankan tar man sig stundom slätt ut inför allmänheten. Tvertom kan man, när man helt och hållet försmår bruket af denna förmåga, någon gång blottställa sig för verklig ledsamhet. Om någon t. ex. yttrade sig i allmänna ordalag, (såsom Courieren gjort), öfver det omöjliga, öfvermenschliga företaget att förfäktat orimligheter, ock sade, huru det skall gå med den, som häri inlåter sig, derest han, i stället att äga den mest upöfvade skarpsinnighet, tvertom är en stympare, lättsinnig, kortsynt, oförmögen af all sammanbindning och all verklig granskning; hvad skulle Ni väl säga om den, som, i svar härpå, lät, utan att märka det, undfalla sig det bekanta uttrycket i Komeden: *voilà quelqu'un, qui me connaît?* Och om det undföller honom i skrift, om det undföller honom i tryck? Och om han icke ens nyttjade den försigtigheten att skriva och trycka det på fransyska, ehuru mycket han älskade detta språk, ehuru gerna han nyttjade det, äfven att förklara hvad han skrifer på modersmålet? Om han uprepade på rena svenskan dessa titlar, hvilka han ville finna lämpliga på sig, besvärade sig öfver dem och gjorde sig ädelmodig med löfte, att de aldrig skulle möta någon *reciprocitet* å hans sida? Om han kallade dem *vapen*, olofliga för honom att

nyttja, emedan de tillhöra *det nit*, som ser med begge ögonen? Om han tillslöte begge ögonen, för att icke se, det deras hugg ej vore måttade åt honom, i fall han icke sjelfvilligt kastade sig under de redan måttade huggen?

Huru *passionerna tolka albnänna*, för hela *mensklighetens väl afgörande begrep*, bör hvar och en kunna utantill. Ja, detta factum är en så simpel erfarenhet, att det knapt behöfver vetas annorlunda. Men den, som blott kan utantill de *grundsatser*, man i denna Tidning anført, för att berättiga ert begrepp om *sann frihet*, den är just skicklig och fallen att ingen ting skriva "*sans phrases*," undvika hvarje fast punkt, hvarje bestämd tanka, fladdra med toma ord i en obegränsad rymd, öfverstryka rättsläror och ceremoni-upträden med en och samma fernissa (rättare sagdt smörja) af svulst och öronsfyllnad, som ger återklang mot toma hufvuden. Allt detta kommer just egentligen deraf, att man kan *grundsatserna utantill*, men känner dem icke invändigt. Då är man i stånd att orda om *sann frihet* och påstå sig älska den, men förakta lagen, hvars helgd likväl ensam utgör friheten. Då kan man tro tithvarfvets stora benägenhet att missbruka ord, vara mäktigt förebyggd derigenom, att man i stället för ett ord (frihet) använder två (sann frihet), som betyda hvarken mer eller mindre än det ena ensamt. Då besinnar man ej, att mot "*tolkarens godtycke*, som aldrig underlåter att tala i "*lagens och frihetens namn*", finnes antingen aldrig ett medel som hindrar honom "att af friheten göra något helt annat än "*lagens helgd*", eller också måste detta medel ligga uti lagens makt och helgd allena, och att den borgliga friheten vore omgifven af all den trygghet, som någonsin är möjlig, om man, utan vidare bråk, med

sjelfva benämningen kunde i hvarje hufvud inplanta det begreppet, (icke blott den utalexan) att ingen annan frihet, sann eller simpel, är tänkbar, än den, som består i lagens efterföljd. — Sådana äro de *grundsatser*, man mot Er förfäktat. Om Ni är nöjd med dem; hvarföre då ej antaga dem *sans phrases*? Är Ni missnöjd; hvarföre icke rakt motsäga?

Statens läge var då ett tryckfel; men att man skulle ändra det på grund af det dokument, som fanns i Redactionens värjo, är af Er ett mera frikostigt än betänksamt anbud. Det kunde ju hafva varit möjligt, att Ni sjelf gjort en ändring i manuskriptet, innan Ni lemnade det åt Stockholmsposten, och denna ändring hade svårigen kunnat räknas för tryckfel.

Att man deremot ej såsom sådant betraktat ordet *hos*, som gör omeningen, har kunnat komma af den visshet, man ägde, att detta ord stod i manuskriptet, och af den ringa anledning, man hade att tro, det Boktryckaren skulle ditsatt det, ifall det ej också funnits i det manuskript, hvarefter tryckningen skedde.

Den, som Ni behagar kalla en *kunnig man*, skulle säkert deraf finna sig smickrad, om han kunde tro det vara sagdt på allvar, då Ni bifogar den försäkran, att han icke är Er *bekant*; ty det kunniga lærer visserligen icke vara Er obekant.

Antingen är ert begrepp om *allmänhet* verkligen icke enahanda med er motståndares, eller ock träffas Ni lika mycket som han af tillvitelsen, att *skyllra med popularitet*. Denna enda skillnad, som Ni omtalar, skall bestå, icke i det undantag, som motståndaren gjort, utan deri, att han i detta undantag förenat, hvad Ni förmodligen vill ha va skildt, nemligen en del af dem, som arbeta för dagligt bröd, och en del af dem, som äta det, utan att arbeta.

Ni har rätt att icke genom en sådan förening göra Er lika populär med honom. De, som äta utan att arbeta, böra äga sitt företräde framför dem, som arbeta, och i synnerhet framför dem, som arbeta alltför mycket och hafva alltför litet att äta. Må Ni, Herr O, om Ni någon gång skall skyllra med popularitet, likväl aldrig få det orådet att vilja skyllra med det slag deraf, som ligger i den vederstyggliga förblandningen af dessa skiljaktiga menniskoracer.

Att tillämpa en lag efter dess bokstaf och tydliga mening, är en alltför enkel konst. Dertill behöfves blott att känna denna lag och nyttja dess ord *sans phrases*. Men att tillämpa lag *med urskillning*, det är ett hemlighetsfullt uttryck, som sjelft kan tydas och tillämpas efter omständigheterna; det är en talisman, som borttager allt alfvar från lagens bistra anlete, och gör honom så len och böjlig, att han föga sätter sig emot hvad bruk som helst den enskilda viljan, som håller honom i sin hand, behagar af honom göra. Lagens oväld blir då ett tomt ord och lagen en maktens tjänare. Ingen vet förut, hvad den ämnar göra. Hans mening uppenbarar sig först vid tillämpningen, allt efter den *urskillning*, hvarmed denna verkställes. Vaktom oss således för lag utan urskillning. Handlom rakt emot lagen, när så behöves — och om någon säger oss det; lärom honom att vi alldeles icke handlat emot lagen, utan blott tillämpat den med urskillning. Det är klart, att denna tillämpning ej alltid kan göras, utan att lagens bokstaf blir, så till sägande, litet formerad, förbättrad, förtydligad genom hvad man kallar *tolkning*. Undervisom tviflarne om *behöfvet* här af och om orimligheten af det påståendet, att lagen ej vill tolkas af någon annan makt, än den, som stiftat honom, eller att en lagtolkning, som uphäfver la-

gen, är detsamma som dess uphäfvande genom ny lagstiftning. De må orda härom, huru mycket de behaga; svarom dem helt lösligt, att de ej förmå att rakt ogilla den gjorda tolkningen, utan blott ådagalägga en föresats att klandra. Hvad de ej skola bestrida är, att tidpunkten för vidtagandet af denna åtgärd är ligkiltig, så snart de nemligen medgifvit, att sjelfva åtgärden beror af godtycke.

Ni vet icke, hvar det är Hofkantzlern föreskrifvet att föreslå förändringar i Tryckfrihets-lagen. Ni är för olycklig, Herr O, så snart Ni resonnerar om Hofkantzlern. Det är ingen *föreskrifvet* att föreslå ändringar i nämnde lag. Men Ni måtte kunna medgifva, att om det är Hofkantzlern *tillåtet*, så är detta nog, för att ådraga honom hela förebråelsen att hafva uraktlåtit det, i fall det behöfts. Och Ni vet säkert, att vår nu varande Hofkantzler haft under all sin tjenstetid denna tillåtelse, såsom blott Riksdagsman, om än han såsom Minister icke kunnat öfvertyga sin Konung om behöfvet af den förändring, som skulle föreslås och utverka en nådig proposition. Låt bli, Herr O, att *förmoda* någon ting om orsaken, hvarföre han underlåtit det, och antag heldre, med mig, att han gillar den lag, han är satt att handhafva, och hvari han aldrig försökt bereda ändring, ehuru han kunnat och bordt det, om han trott det nödigt. Han har förstått denna lag och allför väl sett, "huru långt anspråken," på grund deraf, "skulle kunna sträckas." Det är då fåfängt, bästa Herr O! att söka öfverskylda den orättvisa, Ni gjort den för-tjente mannen.

Är det möjligt, Herr O, att Ni sjelf erkänner Er vara mindre känslig för höflighet än för äga, såsom Ni uttryckligen förklarar, då Ni säger, att Er motståndares höflighet skall hos Er verka mindre än hans äga?

Så främmande som alla ministeriella, och i synnerhet alla Hofkantzlerns göromål synas vara för Er; kan man svårligen anse Er för en stor mästare i underhandlingar med främmande makter; och man torde kunna vara temligen obekymrad om edra farhågor i afseende på framgången af det uppdrag, Ni i den vägen föreslår åt er motståndare.

Ehvad Ni må säga, Herr O, så äro de vrängda framställningarne makalösa — icke för den, som nyttjar dem, men för den, som vill tillvita någon något fel mot Tryckfrihets-lagen; ty då kan man alltid gripa till dem. Och det är endast i sådan mening, som er motståndare prisat dem.

Den fromma önskan om "aktning för inbördes meningar" kan endast till en viss grad uppfyllas, nemligen i allmänhet i den mån, som man är öfvertygad, att den mening, en motståndare yttrar, är hans verkliga mening, och, författare imellan, endast i den mån, som meningen kan förenas med förnuft och heder. Eller säg upriktigt sjelf, Herr O., när Ni läser en tanka, så orimlig, att Ni aldrig kan tilltro en förnuftig människa någon dylik öfvertygelse, och så förderflig, att ingen hederlig man är i stånd att förfäktas den; är Ni väl mäktig att föreskrifva Er en sann aktning för denna tanka? Och om Ni kommer i fejd med den; yttrar Ni aldrig någon förtrytelse, i fall Ni är en man med varmt blod och ett hjerta, som slår för sanning och rätt?

Begärom således det möjlige, Herr O. Utkräfvom aktning för hvad som verkligen är aktningvärdt. Hvarje läsare med sundt omdöme kommer oss häri till hjälp. Den aktning, en författare främst och egentligen åligger, är derföre aktning för sina läsare och det allmänna förnuftet. Deremot bryter han, då han angriper en aktningvärd författare, och det har alltid sitt straff med

sig, om icke alltid för människan, dock åtminstone för författaren. Men får Ni eller jag att göra med skriblerer, som naturen ej begåfvat med något förnuft, eller som understå sig att ej bruka det; behandlom dem då i begge fallen lika. Ty det är ej mindre otillbörligt, att den förnuftlöse, ehuru i öfrigt aktningvärd, ostraffad i allmänt tryck syndar mot sanning och rätt, än att den vrängvise gör det. Ilska och liknöjdhet anstå oss lika litet, då vi uppträda att inför allmänheten undersöka "allmänna och viktiga ämnen". Hvem som gör sig skyldig till någondera, ehvad han försvarar *Regeringens steg* eller *nationens rätt*, anklagom honom öppet inför allmänheten — och han skall ej länge trotsa dess dom.

INLÄNDSKA NYHETER.

I måndags d. 15, H. K. H. Prinsessan Sophia Albertinas namnsdag, hade Hennes K. H. på förmiddagen visit af H. M. Konungen och spisade middag på Slottet hos H. M.; hvarest Hennes K. H. i sitt palais gaf souper och spectacle, som af H. M. Konungen jemte H. K. H. Kronprinsen bevistades.

I Thorsdags, Christi himmelfärdsdag, hade Kejsarl. Österrikiska Ministern, Grefve Fiquelmont, afskeds-audience och spisade hos H. M. Konungen. Vid samma tillfälle erhöi han Kongl. Svärds-ordens Stora Kors.

Enligt de från Hallrätterne till Commerce-Collegium inkomna berättelser om fabrikernas tillverkningar år 1818, samt tabellerne öfver slöjders och näringsars tillstånd å landet (eller de så kallade närings-tabellerne), har Collegium till Kongl. Maj:t under loppet af innevarande månad ingifvit den Collegium åliggande öfversigt och sammandrag af dessa berättelser. Hallrätts-berättelserna för år 1819 hafva nyss inkommit och ej hunnit redigeras; närings-tabellerne inkomma ej förr än Augusti månad. Collegii underd. berättelse är åtföljd af tabeller, som utvisa tillverkningarnes förhål-

lande till hvarandra för åren 1817 och 1818. De hufvudsakliga resultaten af denna jemnförelse äro följande:

1818 utgjorde ylle-tillverkningarne ett värde af 1,607,192 R:d., eller 86,260 R:d mer än år 1817, churu både fabrikers och arbetares antal då var större än 1818 (minskningen i arbetande händer härrör af ett mera utvidgad bruk af maskinerier). Tillökningen i tillverkning deremot består i kläden, som 1818 öfversteg förra årets med 20,000 alnar. Kläden förfärdigades i Stockholm för 643,832 R:d, i Norrköping för 736,508 och i Nyköping för 93,010. Bland detta värde ingår dock icke det kläde, som för enskildas räkning, af inlemnad ull eller garn, förfärdigas på fabrikerne och icke vid Hallrätterna stämplas. Den i magasinier uplagda och derifrån till fabriks-idkare försälda ull utgjorde 249,714 #, hvaraf i Stockholm blifvit uplagde 58,872, i Norrköping 156,592, i Nyköping 21,916 o. s. v. De quantiteter Svensk ull, som dels blifvit försällda till fabrikerne, dels inlemnade till arbetning, kunna ej bestämmas.

För bomullstyger hafva, ifrån år 1817 till 1818, fabrikerne och arbetarnes antal blifvit ansevärt ökad (fabrikerne från 23 till 31, stolarne från 113 till 280, och arbetarnes från 266 till 465), och tillverkningen, som år 1817 steg till ett värde af 59,708 R:d, steg 1818 till 206,994. Dessutom hafva sistnämnde år husväfnader af bomull stigit till en förut okänd höjd af fullkomlighet, ävensom mängd. Collegium tillskrifver förbudet mot utländska bomullstygers införsel denna tillväxt, hvilken också minskat kattuners och sidenstygers bruk och tryckning. Endast två mekaniska bomulls-spinnerier finnas i Riket, båda belägna i Elfsborgs län, nemligen vid Gammelbo kullen och Sjuntorp. Vid det förra år 1818 tillverkadt 22,114, vid det sednare 10,078 # garn. Premierna för Bomullsspånad utgjorde 305 R:d och för dylik spånad för hand, i Kopparbergs Län, 2852 R:d.

Premierna för finare lärtsväfnader i Vester-Norrland stego till 3181 R:d.

Tobaks- och Snus-fabrikerne hafva högst betydligt minskat sin tillverkning, i jemnförelse med 1817. Tabellen utvisar en tillverkning år 1817 af 3,014,568 #, men för 1818 af 2,322,831 #, med en skillnad i värde af 248,183 R:d. Denna minskning anser Collegium böra tillskrivas dels den genom torkan år 1818 minskade tobaks-productionen, dels en tilltagande håg hos jordägare att sjelfve förädla sin tobaks-skörd. År 1818 har Stockholm tillverkat tobak för 237,018 R:d, Norr-

köping för 133,341 R:d, Gelle för 88,560 R:d och Carlscrona för 69,653 R:d.

Sockerbrukens tillverkning har under år 1818 blifvit minskad i värde med 313,730 R:d (utgjorde 3,070,384 # år 1817, men år 1818 endast 2,227,653 #). Tillverkningen af Socker och Sirap har för 1818 i Stockholm stigit till ett värde af 456,953 R:d, i Göttheborg till 208,757 R:d, i Carlscrona till 111,488 R:d o. s. v.

Sammanräknade tillverknings-summan för fabrikerne i riket, hvilken år 1817 utgjorde 6,563,223 R:d, upgick år 1818 till 6,100,230 R:d. -- Denna minskning i tillverkningen (462,993 R:d) visar sig i synnerhet vid artiklarne Socker och tobak och bör, enligt Collegii tanka, till en del tillskrivas den mindre afsättning på Finland, som i sednare tider ägt rum.

Närings-tabellerna, eller de från Landshöfdingarne inkommande uppgifter om näringarna på landet, hafva för 1818 ännu icke fått den fullständighet, som fordras, för att kunna gifva en bestämd öfversigt af landtmanna-industrien. I synnerhet hafva de ej varit tillfredsställande, i fråga om fiskerierna och skogsproducters förädling. Ur uppgifterna om väfveri-slöjden inhemtas, att de län, där denna slöjd mest idkats, varit Elfsborgs (med en tillverkning af 1,208,000 alnar); Gelleborgs, (med 1,049,000); Calmare (med 908,800); Skaraborgs (med 500,000); Östergötlands (med 430,680); Hallands (med 425,700). -- Lin producerades i riket till omkring 250,000 elt .

Tabellerna uptaga endast 10 så kallade Engelska Garfverier (eller sådana som drifvas med Ek bark; men i flere provinser idkar allmogon läderberedning, såsom en husslöjd. Så skola t. ex. i Vesterbottens Läns första fögderi finnas 1553 enskilda garfverier; i Nora och Lindes fögderier af Örebro Län 200 o. s. v.

På de 3417 i riket befintliga sågqvarnar (hvar af 442 i Calmare Län, 296 i Vester-Norrlands, 269 i Jemtlands, 248 i Jönköpings, 219 i Gelleborgs, 216 i Gottlands, 203 i Östergötlands o. s. v.) är bräde-tillverkningen uppgifven till 207,100 Tollter. -- Af alan uptages tillverkningen till 6503 Tunnor, i värde 140,000 R:d. -- Salpeter-ladornas antal skall vara 2038 och deras afkastning (salpeter-tillverkningen?) 9750 elt .

Sistl. Fredag gick af Stapeln, vid Kungsholmen, ett fartyg, som skall förses med en af Hr. Owen förfärdigad ångmachine och lär vara ämnadt till paketbåt mellan Petersburg och Stockholm. Af sistnämnde stad kommer det att bära namnet.

En dag i förliden vecka tilldrog sig här en händelse, som bevisar, att man aldrig nog kan recommendera försigtighet vid arbetet på de ställningar, som upresas på gatorna, till upförande eller reparering af hus. Hr. Majoren och Riddaren Lefrén åkte, på en gata å Ladugårdslandet, då en sten af ovarsamhet nedsläpptes från en dylik ställning, träffade Hr. Majoren och ganska farligt sårade honom i ansigtet. Fråga säges hafva varit om lifvet; men nu erfar man med nöje, att faran är förbi.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Emigrationerne begynna med allvar. De fleste emigranter, som gå genom Bayonne, ämna sig till Italien. I Valencia och Alicante hafva munkar sökt anstifta oreligheter; men deras förslag är om intet gjort. Bataljonerne Guías och Lealtad hafva sammangaddat sig i S. Lucar och uppsagt lydna. I spetsen för dem står Guías Öfverste Capacete. Resningen läser komma af fruktan för straff. De skola bemöda sig att draga andra corps på sin sida. Saken har väckt mera harm än bekymmer och Odonojhu är redan, med 4800 man, färdig att kufva eller utrota de uproriska, hvilkas antal endast stiger till 900. Äfven Riego har med en corps satt sig i marche emot dem. Sednare rykten säga, att Capacete redan flytt till Portugal. — I Madrid ske många arresteringar, mest å munkar och prester, som skolat hafva för afsigt att störta constitutionen. — Åter talas om complotter i Pamplona, dem Mina dock upptäckt, och hvilkas uphofsman flytt till Frankrike.

Riego, Quiroga, Arco Agüero, Banos och O'Dali hafva undanbedt sig General Majors värdigheten och högre aktat att vara simpla national-gardister i Cadiz, hvars försvar nu är anförtrodt Quirogas trappar. — Den nya Finance-Ministern, Canga Arguelles, har tillträdt sitt embete. För att betäcka de mest trängande statsbehof, torde fråga snart blifva om flera klostres uphålvande. — Corté's författning af d. 18 April 1814, om organisation af Milicia National local, har Konungen åter låtit af trycket utgå. Hvarje medborgare mellan 30 och 50 år, hvilken lotten träffar, måste tjena 8 år i detta landtvärn. 1000 invånare uppsätta 20 soldater; soldaterna nämna sitt underbefäl, och detta väljer sina högre officerare. Corpsen är egentligen bestämd till tjänstgöring inom landet; men

man vill dock bringa den till lika färdighet som linietrupparna. —

Konungen har uphäfvit sitt beslut af d. 4 Maji 1814, hvarigenom flera embetsmän blifvit afsatta; och förordnat, att alla, som för sin tillgifvenhet för constitutionen, och ej för brott, blifvit afsatte, skola genast åter insättas i sina embeten och njuta till godo alla återstående löner och befordringar, eller ock få ersättning, i fall viktiga hinder möta återinsättandet. — Alla kloster hafva fått befallning att besvärja constitutionen. Capucinernas General och Trinitariernas Provincial hafva utan invändning lydt.

Frankrike. Den session i Dep. Kammaren, då Madier Montjau's pétition förekom, har väckt sådant interesse, att exemplaren af tidningarne, som innehöllo debatterna, ej räckte till på kaffehusen, utan måste läsas högt, hvilket gaf anledning till häftiga upträden. Sensationen blef större, hvar gång något förekom om "en dubbel regering, en ostensibel och en osynlig" (för hvilken man uppgifver Hr. de Vitrolles som chef, likasom man tillskrifver honom den bekanta noten 1818). Hvad som mest frapperade var, att tillvarelsen af ett sådant ledande Utskott besannades och försvarades i Kammarerna af Decazes's svärfar, Gr. de St. Aulaire, hvilken man ej kan anse i stånd att antaga sådana facta, om han ej är de säkraste källor vare derom öfvertygad. Hans ord hafva häruti något halfollcielt. Han gick så långt att han sade, att det missnöjda partiet i Gard-Departementet erkände en annan Konung än Konungen. — Hr. Mannel har i Dep. Kammarerna lagt på bordet motion om en address, hvarigenom Konungen skulle underrättas om Rikets politiska ställning och de faror, hvarmed det hotas genom Ministrarnes system.

Vienne Departementet har valt den liberale Cam. Teissère till deputerad. Äfven bekräftar sig, att Gen. Tarayre är vald för nedra Charente.

Hert. af Richelieu har meddelat Pairskammaren Kungliga patenter för femton medlemmar att inrätta ärftliga pairier, och för fem ätt för lifstid vara pairer.

England. I Parlamentet äro en hop nya motioner väckta; bland andra en af Hr. Tierney om undersökning af det sätt, hvarpå Konungens ärliga privat-anslag (60,000 Pund) blifvit förvaltadt under Georg III:s regeringstid, och af de tillökningar, som deri ägt rum. Bifölls.

STOCKHOLMS COURIER

Tisdagen den 23 Maji.

Sine ira, studio et metu.

Af trycket har utkommit: *Är det möjligt? Fråga till Advokatfiskalen, Lagm. o. Ridd. E. P. Laurin, i anledning af dess slutpåstående mot Landshöfdinge-Embetet *) i Stockholms Län. Stockholm Imnelius 1820, 24 sidor 8:o.*

Förnämsta skälet, hvarföre vi anmäla denna ströskrift, är den tillvitelse, som på 2:dra sidan göres en "allmän tidning," att hafva "på ett något myndigt sätt tillrättaviserat Herr Kapitenen M. F. Leyonmarck för det hos honom förlåtliga misstag, att på Fångvaktmästaren Grönberg påstå "spöstraff," hvarigenom Herr Leyonmarck ej skall hafva förtjent att på detta sätt tillrättavisas. Vi hafva trott, att den tidning, som träffas af denna tillvitelse, borde meddela den, för att icke draga någon otillbörlig fördel af den tillfälligheten, att sjelfva ströskriften kunde blifva mindre allmänt känd. Ät våra läsare öfverlemna vi att döma, om vi uttryckt oss på något myndigt sätt emot Herr Leyonmarck, då vi uti N:o 24 af bladet förklarar, det vi högt ogillade hans i fråga varande påstående. Den aktning, vi för honom hysa och just på detta ställe uttryckt, skall väl svårigen misskännas; och våra yttranden behöfva visserligen icke någon förklaring. Det enda,

vi af tadlet kunna förmås att tillägga, är att ingen orättvisa, den må komma från hvem som helst, skall afhålla oss från att, efter bästa förstånd, alltid göra rättvisa åt Herr Leyonmarcks förtjenstfulla och ädelmodiga förfarande. Detta skulle vi göra, äfven den stund vi vore nödsakade att emot honom sjelf försvara de sanna fördelarne för hans sak; och om vi än aldrig lyckades att förena oss med hans åsichter; skulle vi likväl aldrig frukta, att han sjelf kunde förena sig med dem, som misstyda och misskänna oss.

Hvad för öfrigt den anmälda ströskriften beträffar; så hafva vi om densamma föga annat att säga, än att den kan utan skada läsas, emedan den innehåller rätt ingen ting, som kan hvarken upplysa eller förleda. Will man se ett prof af författarens juridiska skarpsinnighet; så finner man det på 21:sta sidan, der han frågar: "huru är det då möjligt, att Herr L. kunnat på Landshöfdinge-Embetet **) (exekutiva makten) påstå ansvar ***) enligt det "ta-gens rum, som rörer Domaren, men icke enligt det, som rörer Exekutorn?" Sedan författaren demonstrerat, huru olämpligt detta är, och byggt på den grunden, att

**) Menas Konungens Befallningshafvande.

***) Hvarken har Herr L. påstått, ej heller påstår man någonsin ansvar å exekutiva makten, utan å maktens innehafvare.

*) Menas Konungens Befallningshafvande.

man icke kan *ansvara* såsom domare, blott för det, att man *obehörigt* inblandat sig i domarebefattning (hvarom likväl fråga icke är, då Landshöfdinge tilltalas för arrestering, en åtgärd, som, laglig eller olaglig, dock aldrig är någon inblandning i domarebefattning); så heter det, på slutet af följande sidan: "Annat var förhållandet med "Skaraborgs läns Landshöfdinge-Embete *), "som i domar-egenskap dömde bonden "Anders Hansson i Finkila till nio par spö, "och blef äfven i samma egenskap för den- "na dom lagligen tilltalad - - - just en- "ligt det lagrum, som Herr L. nu emot "Stockholms läns Landshöfdinge-Embete "åberopar, men som i denna sak ej kan "vara lämpligt *derföre*, att det var lämp- "ligt i nyssberörde sak." — Det var såle- des, enligt författarens tanka, ingen *obehörig* domarebefattning, som Konungens Befallningshafvande i Skaraborgs län tog, då Anders Hansson dömdes till spö; ty i detta fall skulle det omtvistade lagrummet varit i den saken lika litet lämpligt, som det nu är i Herr Laurins kritiserade Memorial.

Folet ligger deri, att det icke, såsom förf. tror, alltid är omöjligt, att en executor kan ansvara enligt det lagens rum, som rör domaren. Men hvarken domare eller executor kan i de fall, der särskilda ansvarighets-lagar för någondera ej äro stadgade, undgå att straffas efter de lagar, som gälla för alla utan undantag. Sådan är händelsen här, på sätt den uti denna tidning redan införda granskning af Hr. L:s memorial vidare utvecklar.

*) Äfven här menas Konungens Befallningshafvande; ty vi påminna oss, att Herr Landshöfdingen sjelf var tilltalad.

Anföranden af en Ledamot i Comiteén för reglerande af Statens Embeten och Tjenster.

Trygghet och välstånd äro de stora ändamålen för administrationen; den förre vinnes genom en sund politik, genom rättvisa, genom geda försvars anstalter, det sednare genom en klok statshushållning; men såsom vilkor för båda fordras: *enhet, kraft och ansvarighet.*

Der särskilda autoriteter föreslå, råda och verkställa, finnes hvarken kraft eller enhet; der många skola ansvara, finnes sällan något ansvar. Ett samfund af nio personer, der hvar och en bör känna alla de till styrelsen hörande delar, är ett vackert ideal; en enda person med en sådan allmän kännedom har kanske aldrig funnits. Egentliga afsigten med vårt Stats-Råd tyckes vara att hafva vårdare för konstitutionen; men denna vård består likväl blott i en reservation, då Stats-Sekreteraren vid samma tillfälle måste nedlägga sitt embete, hvilket med en subordonnerad embetsman vill säga det samma som att begära ett bättre.

Det är icke heller billigt att af Stats-Sekreteraren fordra ansvar, då han sjelf ifrån Kollegierne måste hämta de uplysningar, hvarpå han grundar sitt tillstyrkande; och då verkställandet af hvad han föreslagit icke beror af honom.

Man har fruktat för en Minister-konselj och trodt, att den skulle leda till Oligarki; men man har icke insett, att så länge icke föreslåendet och verkställigheten af en sak är öfverlemnadt åt en och samma person, så länge är allt ansvar en chimere; att deremot ett ansvar, som icke kan eluderas, och som alltid träffar rätta personen, är tillräckligt att förekomma de missbruk, man fruktar.

En Minister är blottställd för ett trefalldigt ansvar; inför Regenten, inför Fol-

kets Representanter, och inför Allmänna Opinionsen. Denna sednare makt var ännu hos oss okänd, åtminstone till sina verkningar, då vår nuvarande Regeringsform skrefs; för det närvarande har den ett inflytande, som icke mer kan misskännas, och af hvilket det vore oförlåtligt att icke draga fördel vid frågan om en förbättrad Administration.

Nu finnes nästan icke annat ansvar än det Ständerna genom KonstitutionsUtskottet fordra af Stats-Rådet, i följd af dess Protokoller. Konungen kan icke för hvarvt mål som förevarit fordra ansvar af någon viss person, emedan ingen viss person följer ända till verkningarne, hvad han varit med att besluta. Allmänna Opinionsen kan icke fästa sig vid sjelfva beslutet eller författningarne, emedan de äro underskrifne af Konungen, hvars gerningar böra vara fredade för allt åtal, den kan icke angripa de verkställande, emedan dessa hafva blott upfyllt de befallningar de fått. Å andra sidan kan allmänna rösten icke gifva det billiga loford åt en skicklig minister, som han kunde förtjena. Den stora driffjedren till nyttiga företag, till upoffring af egna fördelar, den äro som vinnes af allmänna aktningen, har således hos oss intet inflytande på de administrerande embetsmännen, och fruktan för tadel afhåller inga missbruk, emedan gagnande planer äro lika så litet ställda i ljuset som misstagen. Häraf kommer också den tällan efter embeten, som nu blifvit rådande, emedan en syssla anses såsom en egendom, hvars förvärfvande endast är svårt, men hvars besittning är lätt.

Enhet, kraft och ansvar hos dem som styra blifva således de ändamål, som genom kommitterades förslag böra vinnas; ju mera oskiljaktigt som dessa kunna förenas i den plan för administrationen vi ämnat föreslå,

desto bättre hafva vi svarat emot Konungens och Nationens förtroende, och om det ännu skulle lyckas för de gamla formernas försvarare att fördröja den omskapning, som tidsandan och sjelfva sakernas ordning tyckes kräfva, skall vårt bemödande åtminstone rättvisas af dem, som inse nödvändigheten af en förbättring i Styrelse-verken, och måhända tjena till grund derföre, då opinionen fordrar hvad den nu endast påkallar.

Det viktigaste hinder, som tyckes möta oss, är det som ligger i sjelfva regeringsformens stadganden om Konungens Stats-Råd, och Stats-Sekreterare, och om Kollegiernas existans. Visserligen yttrades vid sista Riksdag, att Kommittéen borde uppgöra sitt förslag utan afseende på nu gällande lagar; men utom det att ett sådant yttrande icke i Riksdagsbeslutet blef intaget, kan äfven ett riksdagsbeslut icke uphäfva, annorlunda än i en viss ordning, hvad som i konstitutionen är föreskrifvet, och vid organiserandet af en bättre administration, måste grundlagarnes helgd vara det viktigaste föremålet.

Det torde således vara nödvändigt att följa regeringsformens bokstaf i den plan vi uppgöra, åtminstone följa den så nära, att ingenting af dess egentliga stadganden motsäges; der den stundom ingår i detaljer, torde någon mera frihet vara tillåtlig.

Konungen är Administrationens högsta Chef, men hans inviolabilitet hvilar på det ansvar, hans embetsmän äro underkastade. Det är således oförenligt med den yttranderrätt, som utgör själen i all constitutionel styrelse, att Konungen framträder såsom uphofsman till hvar och en ekonomisk lag, hyart och ett stadgande äfven i ämnen af